

DE RAT

COLOFON

Uitgave

Stadsbestuur Halen, Markt 14, 3545 Halen

Ontwerp & realisatie

Tekst - Milieudienst stad Halen

Beelden - <https://pixabay.com/nl/> en Google Afbeeldingen (met gebruiksrecht)

Ontwerp - dienst Communicatie stad Halen

Contactgegevens

Milieudienst

Markt 14, 3545 Halen

T +32 61 81 24

E milieudienst@halen.be

Copyright [stad Halen], d.d. 28-11-2018

BRUINE RAT, ZWARTE RAT OF MUSKUSRAT?

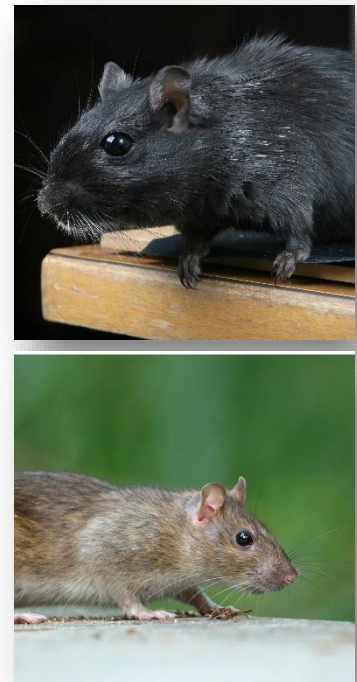
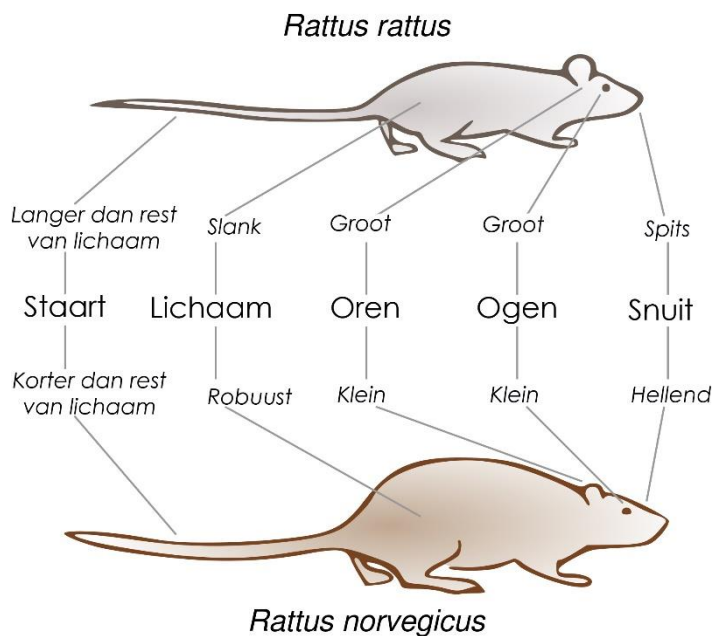
De rat is één van de meest voorkomende diersoorten op aarde. Ratten kan je overal aantreffen: in en nabij woningen, schuren, rioleringen maar ook in het open veld, langs water, ...

Op het grondgebied van Halen zal je voornamelijk de bruine rat of rioolrat (*Rattus norvegicus*) aantreffen. Ook de zwarte rat of huisrat (*Rattus rattus*) wordt opnieuw in onze streken aangetroffen, voorlopig nog in mindere mate. De muskusrat (*Ondatra zibethicus*) komt, dankzij de efficiënte bestrijding tijdens de laatste jaren, niet meer voor in Halen.

BRUINE RAT VERSUS ZWARTE RAT

De zwarte rat heeft ten opzichte van de bruine rat grotere ogen en oren. De staart van de zwarte rat is langer dan deze van een bruine rat. Als je van een dode rat de staart over de rug legt en hij komt tot over de kop van de rat is de kans groot dat het om een zwarte rat gaat.

De snuit van de zwarte rat is spits dan die van de bruine rat en ook het lichaam is slanker.

MUSKUSRAT

De muskusrat is een aan water gebonden grote rat. Het dier heeft een kop-romplengte tussen 25 en 40 centimeter met een sterke, zijdelings afgeplatte staart met een lengte van 19 tot 28 centimeter. Een muskusrat kan wel 1.700 g wegen, ongeveer vier keer zo zwaar als de bruine rat. Hij is groter dan de bruine rat maar kleiner dan de bever. De achterpoten zijn langer dan de voorpoten en zijn voorzien van zwemvliezen tussen de tenen.

LEEFGEBIED EN LEVENSWIJZE

Ratten leven in een sociale structuur: er zijn familiegroepen met 1 dominant mannetje en 1 of meer vrouwtjes met hun nakomelingen (meerdere generaties). Ze herkennen elkaar op geur. Daarnaast zijn er ook individueel wonende dieren.

Het **leefgebied** van de rat (is niet gelijk aan z'n territorium!) kan zich uitbreiden tot een straal van 3,3 km rond het nest, maar meestal worden er slechts kleine afstanden afgelegd.

Mannetjes gaan gemiddeld tot 660 m rond het nest, vrouwtjes tot 340 m. Ze verplaatsen zich voornamelijk langs houtkanten, zoals beschutting. Soms gaan ze het open veld in, maar dat is eerder uitzonderlijk. Mannetjes verwisselen om de 7 dagen van woonst- of rustplaats, vrouwtjes om de 14 dagen.

Ratten zijn voornamelijk **actief tussen 18.00 u. en 06.00 u.**

Ratten graven hun **nesten** liefst in losse, droge en licht hellende grond. Soms graven ze tot 3 meter diep, maar over het algemeen gaan ze niet dieper dan 0,5 meter. Ze maken korte gangen, maar met een heel complex gangenstelsel. Oude verlaten nesten kunnen ook opnieuw in gebruik worden genomen. Ze durven ook oude konijnenpijpen in gebruik te nemen.

Het zijn goede **klimmers** (recht omhoog op muren), kunnen vanuit stilstand 77 cm hoog en 1,2 meter ver **springen**, kunnen **zwemmen** tegen een snelheid van 1,4 km/u en kunnen zich, bijvoorbeeld in een waterton, tot 72 uren drijvende houden. Ze trekken ook heel goed hun plan onder water, maar kunnen niet langer dan 1 minuut onder water blijven.

ZINTUIGEN

Het belangrijkste zintuig van de Bruine Rat is z'n **tastzin** (snorharen en tastharen in de pels). Aan de hand van aanrakingen wordt er een beeld gevormd van de omgeving. Daarom volgen ratten ook 'structuren' in het landschap en hebben ze een vast looppatroon met wissels. Ook bepaalde 'spierbewegingen' worden gememoriseerd zoals bijvoorbeeld een sprong naar het hol vanuit een voedselplaats als reactie op een dreigend gevaar.

Geur is eveneens een zeer belangrijk zintuig. Ze zetten geurvlagen af voor reproductie, familieherkenning,

Het **gehoor** van de rat is zeer goed ontwikkeld. Ze gebruiken eveneens ultrasonen (cfr. vleermuis) naast herkenbaar en hoorbaar geluid. Je kan dus met ultrasoon geluid ratten 'wegjagen'.

Ratten kunnen eveneens verschillende **smaken** ervaren.

Het **zicht** is relatief onbelangrijk. Ratten zijn kleurenblind en zien weinig scherp. De kleur van een lokaas voor rattenbestrijding speelt dus geen rol. Ze kunnen wel voorwerpen tot op een afstand van 15 meter herkennen.

REPRODUCTIE

De reproductie van de rat is bijzonder. Een volledige cyclus duurt 4 tot 6 dagen en verloopt in 4 fasen. Na de ovulatie (6 tot 12 uren erna) wordt het vrouwtje door talrijke mannetjes achtervolgd. Er zijn in die periode makkelijk 200 tot 500 paringen. De dracht zelf duurt 20 tot 24 dagen.

Een rat werpt 1 tot 15 jongen met een gemiddelde van 7,9 tot 9,9 jongen per worp. Na 7 à 10 dagen zijn de jongen volledig behaard en kunnen ze zien. Na 20 dagen zijn ze gespeend.

Een rat heeft 2,2 tot 6,4 worpen per jaar, wat een jaarlijks aantal jongen van 18,5 tot 53,4 betekent!

Jonge ratten zijn geslachtsrijp na 8 à 12 weken. Is er minder voedsel, dan zijn er minder jongen. Voedseltekort kan dus de bevruchting verhinderen.

In gevangenschap kunnen ratten lang leven, maar in het veld is er een lage overlevingsgraad. Rond boerderijen bijvoorbeeld leeft slechts 5 % van de ratten langer dan 1 jaar, zonder bestrijding.

EETGEDRAG

Ratten zijn alleseters, maar ze eten bij voorkeur graan. Ze eten tot 1/10 van hun lichaamsgewicht per dag, afhankelijk van het aanbod. Het eetgedrag is heel sterk gebonden aan een 'leerproces', met name hoe ze het zijn geleerd.

Verder zijn het neofobe dieren voor wat betreft voedsel; ze gaan dus niet vlug nieuwe voedselbronnen in hun omgeving uitkiezen. Ze eten liever het vertrouwde. Daarom is het soms moeilijk om volwassen ratten, die gewoon zijn van zaden te eten, te vangen met bijvoorbeeld kaas. Ze slaan ook voedsel op in hun nest.

BESTRIJDING

Om ratten efficiënt te kunnen bestrijden is het van belang te weten welke rat je hebt gezien. Het komt er vooral op aan om goed te observeren waar de ratten vandaan komen en waar ze naartoe vluchten. Je moet ze dus eerst observeren en hun gedrag, hun vluchtwegen, hun voedselbronnen en hun normale verplaatsingspatronen (sporen en wissels) proberen te achterhalen. In de meeste gevallen volstaat het om de continue voedselbron waarop de ratten afkomen (groenten, kippenvoer, ...) weg te halen. Indien nodig kan je ze verdelgen door gebruik van vallen en/of door gebruik van giftig lokaas.

Wettelijk gezien is het stadsbestuur enkel verplicht om een 'rattenvanger' in te zetten ter verdelging van de **muskusrat**. Door de efficiënte bestrijding tijdens de laatste jaren worden er langs wateringen in Halen geen muskusratten meer aangetroffen. Niettemin is het belangrijk om oplettend te blijven. Het is dan ook een blijvende taak van onze 'rattenvanger' om de nodige inspecties uit te voeren en eventuele maatregelen te nemen ter verdelging van de Muskusrat.

Inwoners dienen zelf de nodige maatregelen te nemen om de verspreiding van **bruine en/of zwarte rat** te voorkomen.

GEBRUIK VAN VALLEN

Eén van de manieren om ratten te vangen is een rattenval. Vallen plaats je in de vroege schemering op een aantal cruciale plaatsen: op hun sporen, wissels, nabij voedselbronnen, ... Best ook langs muren, omdat ratten zich liefst 'in dekking' van gebouwen verplaatsen.

Er zijn allerlei types van vallen verkrijgbaar in alle doe-het-zelf-zaken en tuincentra.

Je plaatst het lokaas (kaas, vogelzaad, gepelde pindanootjes, chocolade, ...) op/in de val en zet die op scherp. Als je kan neem je de voedselbron van de ratten weg en vervang je die door een val.

's Morgens neem je de vallen weer weg - zo voorkom je ook dat bijvoorbeeld vogels in de vallen terecht komen én voorkom je gewenning van de ratten aan de vallen. Ratten zijn namelijk heel slim en op sommige plaatsen zullen vallen na een aantal keer 'prijs' nooit meer succes hebben.

Voor bepaalde toepassingen, bijvoorbeeld kippenhokken, bestaan er ook 'inloopvallen' waarin de ratten levend worden gevangen.

ZORG ER IN ELK GEVAL VOOR DAT DE KANS KLEIN IS DAT ANDERE DIEREN (HUISDIEREN) OF KINDEREN BIJ DE VALLEN KUNNEN!

VERGIF

Er bestaan vele soorten rattenvergif. Het werkend bestanddeel is een bloedverdunnend middel dat pas geruime tijd na de inname door de rat begin te werken. Op die manier wordt voorkomen dat de rat een 'herinnering' aan 'slecht bekomen voedsel' in zijn hersenen kan stockeren. Gebruik steeds vergif met max. 0,005 % difenacoum of bromadiolone. Dit is minder schadelijk voor het milieu.

Je kan het vergif op de plaatsen waar je de ratten ziet leggen: op hun sporen, op wissels, in de hopen waar je ze ziet in verdwijnen, ... maar wel afgeschermd van andere dieren zoals kippen, huisdieren, ...! Je kan dit bijvoorbeeld doen door het giftig lokaas in een stuk PVC-buis te plaatsen.

Zorg er steeds voor dat het vergif is vastgemaakt, bijvoorbeeld met een ijzerdraad, zodat de ratten het ter plaatse moeten opeten. Anders nemen ze het mee naar andere plaatsen waar het vergif kan opgegeten worden door andere dieren of zelfs kinderen!

Zorg er steeds voor dat je de nodige veiligheidsvoorzieningen treft bij het werken met vergif: gebruik steeds handschoenen en **was je handen na elk gebruik**, want ratten zijn dragers van allerlei ziektes.

Belangrijk bij het verdelgen van ratten: **volhouden!** Als het rattenvergif is verdwenen vul je het opnieuw aan met nieuw rattenvergif. Zolang het rattenvergif verdwijnt zijn er ratten die het vergif

opeten. Opgelet: vind je in je omgeving dode ratten, dan zijn deze waarschijnlijk door het gif om het leven gekomen. Het is van groot belang om deze ratten te verwijderen door ze bijvoorbeeld te begraven. Op die manier voorkom je dat bijvoorbeeld sommige aaseters of natuurlijke vijanden van ratten, zoals uilen) de dode ratten consumeren en eveneens slachtoffer worden van het vergif. Als je de strijd tegen de ratten niet kan winnen kan je altijd een beroep doen op onze gemeentelijke **rattenvanger**. Neem daarvoor even contact op met de Milieudienst.

Wil je graag rattenvergif gebruiken bij het bestrijden van ratten, dan kan je terecht bij onze milieudienst. Hier kan je gekleurde en in vergif gedrenkte granen in een plastic verpakking aankopen.

stad HALEN
Markt 14 . 3545 Halen

